

# Udkast til retningslinjer til Råstofplan 2025

UDKAST

# Retningslinjer

Råstofplanen skal indeholde retningslinjer for indvinding af råstoffer, jf. råstoflovens § 5a stk. 2. De fleste retningslinjer indgår som en del af administrationsgrundlaget for regionens meddelelse og administration af tilladelser til råstofindvinding. Enkelte retningslinjer retter sig mod den kommunale administration, hvor denne hænger sammen med råstoflovens regulering. Råstofplanens retningslinjer skal indgå i såvel regionens som kommunernes administration.

Retningslinjerne omhandler indvinding af sand, grus, sten og ler. Såfremt der opstår behov for retningslinjer for indvinding af andre råstoffer, kan der udarbejdes et tillæg til råstofplanen.

## Formål

Med retningslinjerne synliggøres det over for borgere, myndigheder og andre interessenter, hvilke forhold regionen vil lægge vægt på ved afgørelser om tilladelse til råstofindvinding. Derudover fremhæver retningslinjerne de forhold, som kommunerne skal tage højde for i deres planlægning og administration, idet kommuneplanen ikke må være i strid med råstofplanen jf. planlovens § 11, stk. 4, nr. 6.

Retningslinjerne må på den anden side ikke være til hinder for specifikke anlæg, herunder statens veje og anden infrastruktur, som skal kunne etableres inden for områderne.

# 1. Anvendelse af graveområder

Råstofindvinding skal som udgangspunkt foregå inden for de graveområder, der er udlagt i råstofplanen. Inden for udlagte graveområder må der ikke planlægges for eller tillades anlæg eller andre aktiviteter, der kan hindre eller vanskeliggøre råstofindvinding.

Der kan i forbindelse med ansøgning om tilladelse stilles krav om, at ansøger dokumenterer råstofforekomsten.

For nogle graveområder er der opstillet forudsætninger for udpegningen, der skal tages hensyn til ved behandling af en ansøgning om tilladelse til råstofindvinding. Forudsætninger skal overholdes for, at en indvindingstilladelse kan meddeles, med mindre ansøger kan redegøre for en alternativ fremgangsmåde, som tilgodeser formålet med forudsætningen.

Delarealer af graveområder kan benyttes til anden anvendelse, hvis det overfor regionen dokumenteres, at råstofforekomsten er udnyttet eller er erhvervsmæssigt uinteressant.

## Bemærkninger til retningslinje

Retningslinjen skal sikre, at der kan indvindes råstoffer (sand, grus, sten, ler og kalk) i de udpegede graveområder, så den råstofressource, som findes inden for området, kan indgå i den fremtidige forsyning med råstoffer i regionen. Graveområderne skal derfor som udgangspunkt friholdes for aktiviteter, som varigt kan forhindre eller vanskeliggøre senere råstofindvinding.

Inden for råstofplanens graveområder kan der som udgangspunkt forventes tilladelse til råstofindvinding på visse vilkår. Adgangen til at udnytte råstofforekomsten i et graveområde kan dog i ansøgningssituationen begrænses af fx væsentlige miljø- eller naturhensyn som eksempelvis indvandring af særligt beskyttet flora eller fauna.

# 2. Anvendelse af interesseområder

Indvinding inden for interesseområder ligestilles med al anden indvinding uden for et graveområde, og der kan således ikke forventes tilladelse til råstofindvinding.

Indenfor de i råstofplanen udlagte interesseområder må der ikke planlægges for eller etableres anlæg, der begrænser mulighederne for råstofudnyttelse.

Interesseområder eller delarealer heraf kan frigives til anden anvendelse, hvis det overfor regionen dokumenteres, at råstofforekomsten er erhvervsmæssigt uinteressant.

## Bemærkninger til retningslinje

Interesseområder betegner arealer, hvor der findes sand og grus nær overfladen, der kan betegnes som en råstofforekomst.

Formålet med udpegning af interesseområder er at sikre mulighed for en langsigtet planlægning, hvor arealer, der indeholder råstoffer af erhvervsmæssig interesse, ikke bebygges eller lignende, før råstofferne er udnyttet. Dermed sikres det, at vigtige råstofressourcer er tilgængelige for fremtidig udnyttelse og udvikling i regionen. I forbindelse med revision af eller tillæg til Råstofplanen kan interesseområder udlægges som graveområder.

## 3. Indvinding udenfor graveområde

Ansøgning om råstofindvinding uden for de udpegede graveområder kan normalt ikke imødekommes. Beslutning om eventuel tilladelse til råstofindvinding uden for et graveområde skal forelægges Regionsrådet til beslutning.

Hvis øvrige beskyttelsesinteresser ikke taler imod, kan der i særlige tilfælde meddeles indvindingstilladelse, herunder hvis der søges om indvinding af et værdifuldt råstof, kortvarig indvinding på mindre arealer eller hvis samfundsmæssige interesser, så som større statslige anlægsprojekter, taler for det.

Hvis indvindingen ikke kan færdiggøres inden vedtagelsen af en ny råstofplan, udpeges tilladelsesarealet som graveområde i den førstkomende råstofplan.

Denne retningslinje er ikke til hinder for at driftsarealer, der er i direkte tilknytning til råstofindvindingen, kan inddrages i tilladelsesarealet uden forelæggelse for regionsrådet til beslutning, selvom disse arealer er beliggende udenfor graveområdet jfr. retningslinje nr. 11.

## Bemærkninger til retningslinje

Der kan opstå situationer, hvor det vil være hensigtsmæssigt at en særlig forekomst indvindes uden for et graveområde. Råstofindvinding kan undtagelsesvis foregå uden for de udpegede graveområder, når samfundsmæssige interesser taler for det og når øvrige beskyttelsesinteresser ikke taler imod.

Indvinding uden for et graveområde kan f.eks. ske ved større statslige anlægsprojekter eller ved en mindre udvidelse af en eksisterende råstofgrav, som betyder en samfunds- og miljømæssig bedre udnyttelse af forekomsten.

## 4. Forudsætninger

Der kan være opstillet forudsætninger for udlægget af konkrete graveområder. Disse forudsætninger er indgået i Regionens beslutningsproces i forhold vedtagelse af Råstofplanen, og er en del af udpegningsgrundlaget for det pågældende graveområde.

Forudsætningerne kan derfor ikke fraviges medmindre det godtgøres, at den interesse de skal tilgodese ikke tilsidesættes.

### Bemærkninger til retningslinje

Ved at medtage forudsætninger om f.eks. indvinding og efterbehandling kan man i råstofplanen bedre tage de natur- og miljøbeskyttelseshensyn, jf. § 3 i råstofloven, der berøres af råstofindvindingen.

Forudsætningerne må dog ikke være formuleret således, at der reelt er tale om, at der i råstofplanen fastsættes konkrete vilkår, der krænker det forvaltningsretlige forbud mod at regelbinde en skønsudøvelse ved regionens efterfølgende sagsbehandling efter råstoflovens § 7.

Forudsætninger skal formuleres således, at de alene fastlægger et overordnet opmærksomhedspunkt.

Ved udarbejdelsen af tilladelse til indvinding af råstoffer, skal Regionerne inddrage eventuelle forudsætninger for udlægget af et graveområde i det konkrete skøn i forbindelse med vilkårsstillelsen.

## 5. Krav til graveplan

I forbindelse med at der meddeles tilladelse til indvinding af råstoffer, skal der foreligge en godkendt plan for indvinding, en graveplan.

Graveplanen skal udformes således, at arealet, hvor der udføres aktiv indvinding, begrænses mest muligt. Hvor fordeling af forekomsten tillader det, skal der således ikke åbnes arealer, der ikke umiddelbart vil indgå i den daglige drift. Arealer, der er færdiggravet, skal efterbehandles, inden der åbnes nye arealer.

Graveplanen skal bestå af en beskrivelse af den planlagte fremdrift under indvinding. Den skal også indeholde en beskrivelse af de tiltag, ansøger gør brug af for at minimere og undgå påvirkningen af natur og miljø - f.eks. monitoring af grundvandsstand, indvindingsrater under grundvand, varetagelse af afstandshensyn mv.

Endvidere skal graveplanen indeholde mindst ét kort / en situationsplan over tilladelsesarealet, hvor indretning, graveetaper, støjafskærmning, placering af maskinplads m.v. illustreres.

## Bemærkninger til retningslinje

Råstofindvinding ændrer landskabet permanent og ændrer dermed borgernes oplevelser af landskabet. Arealer med aktiv råstofindvinding kan udgøre et forstyrrende element for borgere, der er bosat eller opholder sig tæt på råstofgrave. Regionen ønsker at sikre, at borgerne har mulighed for at opleve landskabet samtidig med, at der er plads til samfundsnyttig råstofindvinding. Af hensyn til landskabsoplevelsen vil Regionen derfor gerne sikre, at det åbne areal i grusgraven ikke er større end højst nødvendigt for den aktuelle daglige drift.

## 6. Efterbehandlingsplan

I forbindelse med, at der meddeles tilladelse til indvinding af råstoffer, skal der foreligge en godkendt plan for efterbehandling af råstofgraven. Efterbehandlingsplanen er en plan for, hvordan arealet skal udformes efter at råstofindvinding er ophørt.

Efterbehandlingsplanen udarbejdes af ansøger i samarbejde med lodsejer, indvinder, region og kommune.

Efterbehandlingsplanen skal udformes i overensstemmelse med råstofplanens eventuelle forudsætninger for efterbehandling af graveområdet. Efterbehandlingen bør tilrettelægges, således, at der tages hensyn til sammenhængen med det omgivende landskab. Dette skal ske efter en samlet afvejning efter § 3 i råstofloven.

I områder, hvor der er særlige landskabelige værdier, skal efterbehandlingen udføres på en måde, der sikrer, at den efterbehandlede råstofgrav understøtter de landskabelige beskyttelsesværdier.

Af hensyn til grundvandsressourcen bør færdiggravede arealer efterbehandles til formål, der ikke indebærer risiko for forurening af grundvandsressourcen, f.eks. rekreative formål, naturarealer, ekstensivt landbrug eller skov

Efterbehandling skal foretages løbende, og ikke afvente at indvinding på hele det areal, som er omfattet af tilladelsen, er tilendebragt. Hvis regionen finder det begrundet, kan indvinderens sikkerhedsstillelse blive frigivet i takt med, at efterbehandlingen gennemføres.

## Bemærkninger til retningslinje

Efterbehandlingsplanen skal understøtte statslige planer og være med til at sikre en hensigtsmæssig kommunal og regional udvikling af områderne, når råstofindvindingen er afsluttet.

Et eventuelt vilkår om forbud mod gødskning og brug af kemiske bekæmpelsesmidler, herunder pesticider, vurderes at være vilkår af varig betydning og tinglyses på ejendommen.

Ved udarbejdelse af efterbehandlingsplaner kan der ikke forudsættes tilførsel af udefrakommende jord til råstofgraven, medmindre der foreligger en dispensation fra forbuddet i jordforureningslovens § 52.

## 7. Udnyttelse af ressourcen over og under grundvandsspejl

Råstofferne bør så vidt muligt udnyttes fuldt ud såvel over som under grundvandsspejlet, før området overgår til anden anvendelse, med mindre væsentlige forhold taler imod.

I nogle graveområder kan der være specifikke forudsætninger for indvinding under grundvand for at sikre drikkevandsressourcen. Hvis grundvandsrisikoen specifikt i forbindelse med udpegning af graveområdet ikke er afklaret, kan en ansøger blive pålagt at tilvejebringe de fornødne undersøgelser i forbindelse med en ansøgning om indvinding under grundvandsspejl.

Der kan som hovedregel ikke meddeles tilladelse til råstofindvinding inden for udlagte BNBO'er med mindre ansøger kan dokumentere, at råstofindvinding kan foregå uden risiko for grundvandskvaliteten.

Ved meddelelse af tilladelse til indvinding af råstoffer i graveområder, skal det sikres at tilladelsen er i overensstemmelse med Indsatsbekendtgørelsens § 8. Det skal derfor vurderes, om det konkrete graveprojekt direkte eller indirekte kan påvirke tilstand og mulighed for målopfyldelse af en vandforekomst udpeget i den til enhver tid gældende vandområdeplan. Det skal ligeledes vurderes, om der inden for graveområdet befinder sig målestationer tilknyttet NOVANA-programmet (Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur) og sikres, at disse ikke påvirkes.

En tilladelse til at indvinde under grundvandsspejlet gives på baggrund af en vurdering af grundvands- og recipientforholdene med fokus på grundvandsbeskyttelse. Tørpumpning kan medføre en væsentlig negativ og potentielt uoprettelig påvirkning af beskyttede våde naturtyper samt en risiko for påvirkning af grundvandskvaliteten lokalt. Det skal derfor ved ansøgning om tilladelse fra ansøgers side dokumenteres, at der ikke er en påvirkning.

Inden for transportkorridorer skal terrænoverfladen efter endt råstofindvinding efterlades / efterbehandles til mindst 1 meter over grundvandsspejlet.

### Bemærkninger til retningslinje

Når en råstofgrav er åbnet, skal forekomsten inden for det pågældende areal udnyttes fuldt ud med mindre særlige forhold taler imod det. På denne måde reduceres den samlede effekt på landskabet og behovet for råstoffer kan dækkes fra færrest mulige lokaliteter. Ved større sammenhængende graveområder, f.eks. med flere individuelle indvindingsvirksomheder, kan regionen stille krav om gennemgravning af skel mellem råstofgravene, for at råstofferne kan udnyttes bedst muligt, og for at efterbehandlede arealer kommer til at fremstå som en helhed.

Udnyttede råstofforekomster inden for transportkorridoren bør så vidt muligt udnyttes, inden der anlægges ny infrastruktur på arealet. Det skal sikres, at råstofressourcens udnyttelse sker under hensyntagen til etablering af evt. kommende trafik- og forsyningsanlæg og lignende ved koordinering mellem de relevante myndigheder.

## 8. Kontinuitet i indvinding

Såfremt en indvindingstilladelse i tre på hinanden følgende år vurderes ikke at være udnyttet, kan der være tale om manglende kontinuitet, og tilladelsen kan dermed bortfalde. Hvis tilladelsen bortfalder, indtræder oprydning- og efterbehandlingsforpligtelserne omgående.

### Bemærkninger til retningslinje

Formålet med retningslinjen er at sikre, at der løbende er fremdrift i indvindingen, for i videst mulige omfang at begrænse påvirkningen af omgivelserne og for at sikre, at der sker en kontinuer udnyttelse af de stedlige råstofressourcer. I vurderingen af eventuel manglende kontinuitet, vil bl.a. indgå konjunkturudsving og en vurdering af regionalt udbud og efterspørgsel. Regionen kan undlade at realitetsbehandle en ansøgning efter bortfald af tilladelse, hvis der er en begrundet forventning om, at tilladelsen ikke vil blive taget i brug.

Ved vurdering af, om tilladelsen har været udnyttet det pågældende år, vil der lægges vægt på, om det samlede billede af produktionen giver udtryk for en reel udnyttelse. Det vil komme an på en konkret vurdering i de enkelte tilfælde.

## 9. Krav ved nærhed til bygninger og samlet bebyggelse

Der gives som udgangspunkt ikke tilladelse til råstofindvinding nærmere end 25 m fra bygninger med fast fundament (herunder beboelse).

Derudover stilles der skærpede krav til indvindingens tilrettelæggelse og varighed inden for en nærhedszone i størrelsesordenen 100 m til samlet bebyggelse efter en konkret vurdering af området. Inden for nærhedszonen skal al indvindingsaktivitet inkl. efterbehandling foregå inden for en begrænset tidsperiode, f.eks. 2 år, som fastsættes i den konkrete tilladelse og efter en konkret vurdering.

Indvindingsaktivitet i nærhedszonen må kun påbegyndes efter særskilt orientering til regionen, som vil føre tilsyn med, at aktiviteten i nærhedszonen afsluttes i overensstemmelse med den fastsatte tidsbegrænsning. Der tages i sagsbehandlingen hensyn til, at der kan være behov for et større åbent areal ad gangen inden for det samlede tilladelsesområde til oplag af de materialer, som indvindes inden for nærhedszonen.

### Bemærkninger til retningslinje

Råstofindvinding umiddelbart op ad beboelse kan opleves som en væsentlig påvirkning af ens hverdag. I takt med, at der indvindes stadig tættere på bebyggede områder i regionen, vil retningslinjen sætte fokus på miljøbeskyttelseshensyn, jf. § 3 i råstofloven, for eventuelle væsentlige gener for naboer, som måtte fremgå af en konkret vurdering. Formålet med retningslinjen er, at påvirkning fra støv og støj, tæt på samlede bebyggelser kan begrænses tidsmæssigt.

## 10. Arealer inddraget i ansøgningsarealet

Driftsarealer, der er i direkte tilknytning til råstofindvindingen, fx adgangsveje og maskinpladser, skal indgå i tilladelsesarealet, også selvom disse arealer er beliggende udenfor graveområdet. Inddragelse af disse arealer i det ansøgte areal vil dog ikke medføre, at ansøgningen skal forelægges regionsrådet til beslutning, da der ikke er tale om egentlig råstofindvinding.

### Bemærkninger til retningslinje

Formålet med retningslinjen er at sikre, at regionen kan fastsætte og håndhæve vilkår til regulering af mulige miljøgener fra disse arealer, og derigennem varetage miljøbeskyttelseshensyn, jf. § 3 i råstofloven. Så længe der ikke indvindes, bearbejdes eller oplagres råstoffer og overjord (herunder etableres støjvolde) mv. indenfor disse arealer, kan de etableres udenfor graveområdet uden at være i strid med retningslinje 2, såfremt det vurderes hensigtsmæssigt i forhold til miljøbeskyttelseshensyn, jf. § 3 i råstofloven.

Hvis maskinel parkeres og serviceres på arealer, der er omfattet af en selvstændig miljøgodkendelse, inddrages disse ikke i tilladelsesarealet.

Retningslinjen er udarbejdet på baggrund af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af den 21. december 2018: <https://mfkn.naevneneshus.dk/afgoerelse/544b7295-4371-44de-a02f-59c64786b6f1?highlight=18%2F05576>)

## 11. Afskærmende beplantning

Med henvisning til miljøbeskyttelseshensynet i råstoflovens § 3 og med henblik på at begrænse den visuelle landskabspåvirkning samt støvgener ved råstofindvinding for naboer og nærliggende lokalsamfund, vil regionen i tilladelser til råstofindvinding, efter konkret vurdering af de stedlige forhold og behovet for afskærmning, som udgangspunkt stille krav om afskærmende beplantning. Ligeledes kan regionen stille krav om bibeholdelse af eksisterende beplantning efter en konkret vurdering.

### Bemærkninger til retningslinjen

Naboer til aktive råstofgrave kan opleve, at der sker en forringelse af landskabsoplevelsen fra deres bolig, når der etableres en råstofgrav tæt på boligen. Dette kan i et vist omfang afværges ved at etablere afskærmende beplantning mellem boliger og råstofgrav. På samme måde vil det være værdifuldt, hvis eksisterende beplantning, der kan fungere afskærmende, bevares. Regionen opfordrer samtidig ansøgere til at undlade at fælde eksisterende beplantning forud for udarbejdelse af en ansøgning til råstofindvinding, da der for alle parter kan være stor værdi i, at den eksisterende allerede udvoksede beplantning kan indgå i afskærmningen af råstofgraven.

## 12. Efterbehandling ved indvinding under grundvandsspejl

Såfremt der ved endt råstofindvinding efterlades en sø, skal der efterlades stabile skrænter både over og under grundvand, der er sikret mod udskridning til fare for færdsel i området.

Efterbehandling af hældninger under grundvandsspejl med råjord kan ikke gennemføres uden særskilt godkendelse fra regionen og forudsætter, at ansøger dokumenterer, at det ikke vil påvirke grundvandskvaliteten.

### Bemærkninger til retningslinje

Indvinding under grundvandsspejlet medfører, at der etableres søer, der skal indgå som en del af efterbehandlingen. En sådan efterbehandling giver gode muligheder for etablering af rekreative arealer til gavn for natur og miljø. Råstofgrave vil efter endt råstofindvinding overgå til anden anvendelse. Det er derfor vigtigt at sikre, at det ikke er

forbundet med fare at færdes i området. Regionen kan stille krav til søbreddens og søbundens udformning, dybdeforhold og beplantning med henblik på sikre dette forhold og hensyn til rekreative interesser, natur og miljø. Som udgangspunkt efterleves krav til udformning af søer ved at tilrettelægge indvindingen, så der efterlades en vis forekomst under grundvandsspejl, og søer får den påkrævede udformning.

Efterbehandling af hældninger under grundvand ved tilførsel af råjord fra lokaliteten indebærer en risiko for, at skadelige stoffer spredes i grundvandsmagasinet, hvis overjorden fra graven indeholder skadelige stoffer fra forudgående arealanvendelse (typisk landbrugsmæssig drift). Risikoen kan formindskes væsentligt, hvis man både før (gennem lokalt kendskab) og undervejs i driftsfasen kontrollerer jorden og håndterer afvigelser gennem sortering af den tilførte jord.

UDKAST

## 13. Anvendelse og fjernelse af genbrugsmaterialer i råstofgrave

Materialer, som er udnyttet til etablering af interne køreveje eller lignende i råstofgrave i overensstemmelse med restproduktbekendtgørelsen, skal fjernes i forbindelse med efterbehandlingen, medmindre de fortsat tjener en nyttiggørende funktion. Indvinder skal i forbindelse med godkendelse af efterbehandlingen kunne dokumentere, at der ikke er efterladt eller deponeret synlige såvel som ikke synlige byggematerialer og lignende affald på arealet.

### Bemærkninger til retningslinje

Retningslinjen skal sikre, at der ikke efterlades bygge- og anlægsaffald i råstofgrave permanent, når disse ikke længere har en praktisk funktion i forhold til driften. Der kan uden tilladelse fra kommunen tilføres sorteret, uforurenet bygge- og anlægsaffald til etablering af interne køreveje eller underlag til arbejdsarealer i råstofgrave. Varig deponering af byggeaffald og lignende en råstofgrav er derimod som udgangspunkt ikke tilladt. For at sikre, at bygge- og anlægsaffald ikke efterlades efter endt indvinding, kræver regionen, at sådanne materialer som udgangspunkt fjernes i forbindelse med afslutningen af råstofindvindingen og den afsluttende efterbehandling. Hvis bygge- og anlægsaffald fortsat skal tjene et formål, f.eks. hvis der anlægges rekreative stier el lign. efter godkendelse fra kommunen, er dette undtaget fra ovenstående.

## 14. Biaktiviteter

Aktiviteter i aktive råstofgrave, der kræver tilladelse, godkendelse eller dispensation fra anden myndighed, skal tidsbegrænses, svarende til udløbsdatoen for den gældende råstofindvindingstilladelse eller tidligere.

### Bemærkninger til retningslinje

Det kan være hensigtsmæssigt at placere aktiviteter der støjer, støver eller nemt kan kombineres med råstofindvinding i eksisterende råstofgrave. Etableringen af biaktiviteter kræver typisk tilladelse, godkendelse eller dispensation fra kommunen eller anden myndighed. Råstofindvinding skal dog altid være den primære aktivitet, således at afslutning og efterbehandling af råstofgrave ikke tidsmæssigt udsættes væsentligt som følge af biaktiviteter. Biaktiviteten må ligeledes ikke medføre væsentlige miljørisici i sammenhæng med råstofindvinding

Region Hovedstaden ser substitution af primære råstoffer med bygningsaffald og andre egnede materialer som et vigtigt element i indfasningen af cirkulær økonomi. Oparbejdning af byggeaffald og restprodukter i råstofgrave kan imidlertid indebære miljørisici, hvis ikke aktiviteten indrettes hensigtsmæssigt [1].